aga kuidas wõisiwad nad seda täita? Nüüd
oliwad wmeti nii häbelikud, et ainult warjatud nägu-
dega peiudele wastu julgesiwad minna, ehk kui häda-
pärast kõnelema pidiwad, siis pöörati selg, ja peiudele
oli ainult seljatagant neiuga kõnelda. Ei wõi just ütelda,
et niisugune häbenemine argtusest, weel wähem kõlwa-
tumast südamest oleks tulnud; palju enam peeti
häbenemist süütuse ja südame puhtuse märgiks,
pääle selle weel wiisakaks kombeks. Wanaaja ~~arwa~~ arwa-
mine oli siis, et nooremad peawad endid häbenema,
ega tohtinud mitte awalikult ega ilma wähes üks teisega
ligemalt tegemist tegema, kui rahwa naeru alla ei
taha sattuda. Ülemal nimetatud õhtutel tuldi küll
kokku, aga nalja tegiwad nad igaüks oma soodu- [sugurahwast pidades]
Kes wahet ei pidanud, [seda] arwati „ülekäte" läinuks.
Niisugusest arwamisest ja sugude loomulisest ~~kokku~~-
kokku saamise paratamata püüdest, järenes üks kol-
mas pruuk: poiste öökõndimine, wõi „tüdrukute otsimine".
Teati küll, et nii käiakse, aga seda ei peetud sugugi häbiks,
sest sündis ilma kellegi nägemata. Siiski saadeti palu-
mata wõerad sagedasti minema, kui mõni wanem inimene
pääle juhtus. Aittetubul, laudil, kõlgusis jne. oli muidugi
wabadus piiramata.
Mis oli aga selle „öökõndimise" siht ja mida sääl tehti?
Pääliskaudu ja haritud seisukohalt waadata, wõiks selle
kombele kõlwatuma tähenduse anda, aga ligemalt ja
talurahwa selleaegse haridust järgi waadates, tekkib

teine tundmus, ja wanaaegse noorerahwa öösine läbi käimine
tõuseb lugupidamisele. Asi selgub kohe, kui läbi waadata
mõistetakse, kuidas käidi ja kes käisiwad; kelle juures käidi
ja mis sääl tehti?
Laupäewa õhtul mindi kahe kolmekesi ilma wanarahwa
märkamata wälja. Mindud kohal oldi tasa, ja igaüks muusse
asjasse puutumata, et käimisest kuidagi tülinat ega pahan-
dust ei oleks. Üksinda käiatel, kelle kohta kosjaiule usaldus
pundaline näis olewat, andsiwad teised „naha pääle." Poiss,
kellel sohinaene juba oli, ei peetud puhtaks, ega lubanud
wähematki sallimist neide poolt; niisama ka tundmata wõeras.
Kes siis käia tahtis ja tohtis, pidi kõigiti puhta südamega
olema. Sedasama waadati ka nendest, kelle juurde mindi.
Sohinaese juures, ehk muidu teatud liiderliku tüdruku
juures käimine peeti kõige suuremaks häbiks; need oliwad
täitta pölatud. Pääle selle wõis läbikäimine ainult täis-
ealiste wahel sündida; leerimata tüdruku juures käial
öldi pää paljaks minewat. Abi selle wastu wõinud ainult siis
weel saada kui oma mütsi sellsamal päewal weel kolmel korral
ära saab wahetada. Nii naerati ka seda kellel tuleääres
suits pääle käis, et oled noore lapse juures käinud ja nüüd
suits kiusab. Kes aga juba noore päiwist kesikeale oli
jõudnud, kaotas sellega ka öösise läbi käimise õiguse.
Naerati, et noorele kukkeids wanast mulla käis külge.
Läbikäiate seas ei saanud hulgakesti kaisutamine, segamini
aelemine jne kuidagi maad wõtta. Paljast neiu ihu kattuks
tegewat poisi käed külma wastu hellaks. Nii naerati
seda tegu igaühele suuks, kes käe külmetamise üle kaebas.
Kõige suurem halpus, mis poistel oli, oli neiu riisa kattuda